अखिलोपसंहारेण स्वात्मावशेषविभावनां प्रत्यनुगुणत्वात् SetuBa. 83. 27.

अखिलोपाख्याविरहिन् (akhilopākhyā-virahin) *adj.* which is devoid of every capability (such as producing a result etc.) अन्तरेणापि ज्ञेयसामर्थ्यमखिलोपाख्याविरहिण्यसति विज्ञानमेव…उपजायते NyāyMa. 104. 11.

अखिलोपाधिविनिर्मुक्त (akhilopādhi-vinirmukta) *adj.* bereft of all delimiting adjuncts अखिलोपाधिविनिर्मुक्तम्…ब्रह्म NirāU. 255. 8.

अखिलोरणक्षोभ (akhilorana-kṣobha) *m.* confusion or agitation amongst all the rams अखिलोरणक्षोभक्षुभितचित्तेनात्रिकूटाधिपतिनातीवतीक्ष्णविषाणविनिर्मितमर्मप्रहार: ‥प्रेतभावमनुसरन् YaśasCam. ii. 219. 2.

अखिलौषध (akhilauṣadha) *n.* all herbs हरिहरे…फलवार्यखिलौषधं च (न्यसतु) TantrSa. 3. 77.

अखिलौषधीजन्मन् (akhilauṣadhī-janman) *n.* growth or production of all herbs or annual plants तेनाखिलौषधीजन्म भवत्यनिलसारथे MārkP. 99. 31.

अखु (a-khu) *m.* other than a proper name, not an appellation भृञोऽखौ JaineVyā. ii. 1. 93; ii. 2. 159; iii. 2. 84; iii. 3. 112; iii. 4. 21; iii. 4. 26; v. 4. 89.

अखुविषय (akhu-viṣaya) *m.* sphere or case other than that of a proper name भृञ: क्यब् भवति अखुविषये JaineVyā. 99. 1 (*on* ii. 1. 93); 210. 1 (*on* iii. 3. 112)

अखेचर (a-khecara) *adj.* not moving in the sky नक्षत्रमनुना मुक्तमखेचरमनुत्तमम् । कस्मान्नोपैति वामोरु चन्द्रकाननमागतम् GopāKeCan. 136. 28.

अखेट (a-kheṭa) *adj.* not low i. e. best, excellent निघ्नन्नखेटखटकामुखहस्तकृष्टमौर्वीविनिर्गलविनिर्गतमार्गणौघै: । तां रेवतीमपि खटाखुमवैमि HarVi. 35. 49; 37. 51.

अखेटिक (akheṭika) *m.* **1** a dog trained for the chase, a hunting dog विश्वकद्रुरखेटिक: Hārāva. 221; **2** a tree in general [APTE]

अखेद (a-kheda) *m.* absence of fatigue or lassitude, happiness, solace अदृष्टखेदाखेदो य: संतुष्ट इति कथ्यते MahāU. 4(36); बलानां हर्षणं नित्यं प्रजानामन्ववेक्षणम् । कार्येष्वखेद:…उत्थानं हि नरेन्द्राणां बृहस्पतिरभाषत MahāBhā. xii. 58. 8; तदखेदाय भूयस्ते वर्णयामि कथां शृणु KathāSaSāg. xii. 10. 4; xii. 19. 3; *adj.* having no fatigue, without fatigue, unwearied शनैरनीयन्त रयात्पतन्तो रथा:…अखेदै: ।…तुरङ्गै: S'iśuVa. 3. 68; लीला रहस्यधिगता च गुणानखेदै: साधूनिता नवरता रमणीष्टकान्तै: HarVi. 5. 149; तत्राकरोदखेदं मामङ्गाभ्यङ्गाशनादिभि: BṛKathāS'loSaṁ. 18. 218; 20. 309; **अखेदात्** (a-khedāt) *adv.* [*Abl.*] without fatigue or effort, easily प्रहर्तुमिच्छास्ति भटा: पुनश्चेत् समेत्य शस्त्रान्तरमाददीध्वम् । विधूय गच्छामि तदप्यखेदान्मरुत्तरूणामिव पाण्डुपत्रम् RāmC. 22. 15; **अखेदेन** (a-khedena) *adv.* [*Inst.*] without fatigue or effort, easily तत्र …अन्तर्णीतमत्वर्थो बहुव्रीहिरखेदेन गुणं विधत्ते TantrVā. 295. 7 (*on* i. 4. 4); एवमखेदेन मनोनिरोधे परमधर्मे प्रवर्तमानं योगिनमीश्वरोऽनुगृह्णाति JīvānVi. 105. 17.

अखेदज (akheda-ja) *adj.* produced or born without fatigue or effort प्राणस्पन्दो निरुध्यते । पूरकाद्यनिलायामादृढाभ्यासादखेदजात् S'āṇḍU. 415. 22 (1. 45)

अखेदतस् (akheda-tas) *adv.* without difficulty (योगी) योजनानां शतं गत्वा मुहूर्तादित्यखेदत: MālinīT. 13. 36.

अखेदद (a-khedada) *adj.* not giving discomfort, not causing inconvenience, comfortable यावज्जीवाधिकारं तु यदेभ्योऽभिमतं हि यत् । प्रीत्यर्थं परमेशाय अङ्गीकृतमखेददम् PauṣkS. 31. 205; सुधौतं परिधायाथ वस्त्रयुग्ममखेददम् JayāS. 9. 53.

अखेदनियतिपात (akheda-niyatipāta) *m.* one of the six necessary accomplishments (corresponding to the six perfections consisting in) indefatigableness i. e. not being depressed by any of the transmigratory miseries for ever षट्पारमिताधिकारेण षड्विधो नियतिपात एष निर्दिष्ट: । …अखेदनियतिपातो नित्यं संसारदु:खैरखेदात् MaYānaSū. 166. 23 (19. 38)

अखेदनिश्चय (akheda-niścaya) *m.* a resolution or determination of absence of exhaustion चतुर्विधानुभावेन प्रीयणाखेदनिश्चय: MaYānaSū. 71. 22 (11. 62)

अखेदनीय (a-khedanīya) *adj.* not to be troubled केन वा खल्वविनयेन खेदितमखेदनीयं देव्या:…मन: Kād. 234. 9.

अखेदम् (a-khedam) *adv.* without fatigue or difficulty or effort फलं स्वेच्छालभ्यं प्रतिवनमखेदं क्षितिरुहाम् S'atTrayī. 281; PraboCan. 4. 19 (76. 5); SūktiMu. 128. 3; BhojPra. 60. 28; प्रलयपयोधिजले धृतवानसि वेदम् । विहितवहित्रचरित्रमखेदम् GītaGo. i. 1. 1.

अखेदमनस्कार (akheda-manaskāra) *m.* the mental activity of absence of fatigue अखेदमनस्कारो दानादिप्रयोगपरिखेदे शत्रुसंज्ञाकरणात् MaYānaSū. 72. 26 (11. 65)

अखेदवत् (akheda-va(n)t) *adj.* undisturbed, without fatigue, unwearied जपेल्लक्षं समाहित: । …अखेदवान् JayāS. 26. 62; विस्मृत्य पयस: पानमनारोहादखेदवान् । सखेदमनुदुद्राव द्रुतमश्वां हयेश्वर: PāṇḍaC. 12. 217.

अखेदावह (a-khedāvaha) *adj.* not causing fatigue or pain मृदुभिरखेदावहै: करैर्दण्डादिभि: किरणैश्चेत्यभङ्ग: शब्दश्लेष: Kāvyānu.(He.) 277. 6.

अखेदित (a-khedita) *adj.* having no fatigue or effort किमु रोमवल्ली कामेन ते व्यरचि जेतुमखेदितेन RomāS'. 93.

अखेदितृ (a-kheditṛ) *adj.* not dejected, not downcast पाता न मां त्वम्…अखेदिता यद्यधुनातिखेत्त्रीम् DvyāśraKā. 10. 50.

अखेदित्व (akhedi-tva) *n.* **i.** the state of being without exhaustion प्रमुदिता अखेदित्वात् MaYānaSū. 80. 26 (12. 9); **ii** not causing fatigue (as one of the qualities of speech) संस्कारवत्त्वम्…अव्युच्छित्तिरखेदित्वं पञ्चत्रिंशच्च वाग्गुणा: AbhidhāCin. 71.

अखेदिन् (akhed-in) *adj.* free from misery or sorrow, free from any mental disturbance तथा…जगति विहर्तव्यमखेदिना YogVā. iv. 61. 8; vi(2). 44. 6.

अखेय (a-kheya) *adj.* impossible to dig नाखेय: सागरोऽप्यन्यस्तस्य Bhaṭṭi. 6. 57.

अखोड (a-khoḍa) *adj.* unimpeded (in its course or function) ददर्श …स दयालुमीश्वरम्…परान्प्रति प्रश्वलिताखोडसुदर्शनायुधम् DhātuKā. 1. 70.

अखोर (a-khora) *adj.* unobstructed, unimpeded (in its course or function) cf. **अखोड** ददर्श … स दयालुमीश्वरम् … अखोरधौरत्पतगेन्द्रवाहनम् DhātuKā. 1. 71.

अख्खलीकृत्य (akhkhalī-kṛtya) *grd.* [DEBRU. p. 786] having made a greeting sound अख्खलीकृत्या पितरं न पुत्रो अन्यो अन्यमुप वदन्तमेति ṚV. vii. 103. 3 (Sāy. अख्खलशब्दं कृत्वा)

अख्य (a-khya) (*Gr.*) other than the root *khyā*- पुंस: सन् खप्यम्परेऽख्ये MugdhaBo. 2. 33 (7. 18)

अख्या (a-khyā) (*Gr.*) other than the root *khyā*- व्यञ्जनान्तस्थातोऽख्याध्य: SiddhaHe. iv. 2. 71.

अख्याग् (a-khyāg) (*Gr.*) other than the root *khyā*- पुमोऽशिट्यघोषेऽख्यागि र: SiddhaHe. i. 3. 9.

अख्यात (a-khyāta) *adj.* **i** which is not cognised अख्यातस्य ख्यातता चेत्क्रियेत अनिर्वाच्यस्यैव सा स्यात् IṣṭaSi. 191. 15; **ii** not famous, invented, imaginary मिश्रं ख्याताख्यातम् SāhiDa. 358. 9.

अख्यातत्व (akhyāta-tva) *n.* the state of not being cognised उभयोरपि तत्राख्यातत्वाविशेषात् IṣṭaSi. 131. 9.

अख्यातपूर्वविजय (akhyāta-pūrvavijaya) *adj.* whose former victories were not well known or were not famous अख्यातपूर्वविजयान्…न स संजगृहे भटान् Gaṅgāva. 1. 76.

अख्यातभाग (akhyāta-bhāga) *m.* that part which is not perceived or cognised तस्य नैवान्यथाख्यानमख्यानेऽख्यातभागवत् IṣṭaSi. 269. 12.

अख्यातशुक्त्यंश (akhyāta-śuktyaṁśa) *m.* the part or aspect (of the object) consisting of the shell which is not cognised सोऽपीदमात्मना भाति चेत् न तस्यान्यथाख्यानमितरांशवत् । न चेत् नतरामख्यातशुक्त्यंशवत् IṣṭaSi. 269. 15.

अख्यातस्वभाव (a-khyātasvabhāva) *adj.* whose nature is not cognised सर्वा वा अख्यातस्वभावस्य जडस्य ख्याति: IṣṭaSi. 191. 13; 191. 20.

अख्याति (akhyāti) *f.* name of the principle called *Mahat* विद्या गौर्यवनी ब्राह्मी वधूर्वृद्धिर्मतिर्मधु: । अख्यातिरीश्वर: प्राज्ञेत्येते तद्वाचका मुने AhirbuS. 7. 9.

अख्याति (a-khyāti) *f.* **1** non-cognition गोत्वशब्दविशिष्टार्थसत्तामात्रगते भवेत् । विषाणाकृतिनीलादिभेदाख्यातेस्तु तन्मतम् TattvSaṁ. 895; असत्ख्यातीति इयमेव भ्रान्ति:…असतोऽख्याते: IṣṭaSi. 118. 14; यस्त कस्यचिदख्यातेस्सर्वदा संभवात् IṣṭaSi. 141. 19; 191. 16; 302. 18; 320. 12; अख्यातिर्यदि न ख्याति ख्यातिरेवावशिष्यते PratyabhiHṛ. 10. 8(4); **2** ignorance व्याख्यातॄणामेवाख्यातिं ख्यापयति ĀgaPrā. 57. 5; **3** infamy एवं दैवोपनीतानामख्यातीनां चिकित्सितम् । स्वधियामात्यबुद्ध्या वा पारमेति मनस्विनाम् RājTa.(Ka.) 7. 1451; 8. 2687; अनादेयादानाद्दरिद्रोऽयमिति लोकेऽख्याति: ManvaVi. 985. 22 (*on* 8. 171); राजा दण्डानर्हान्…दण्डयन्…महतीमख्यातिं प्राप्नोति ManvaMu. 312. 20 (*on* 8. 128); **4** the theory relating to error (according to Prābhākara school) consisting in **i** the non-apprehension of the difference between two objects (e. g. silver and 'this') and between the two cognitions of the forms of re-